

Nr 277.

Godkänd av första kammaren den 27 maj 1930.

Godkänd av andra kammaren den 27 maj 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader jämte i ämnet väckta motioner.

(Bankoutskottets utlåtande nr 43.)

Till KONUNGEN.

I en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1930 dagtecknad proposition nr 202 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1:o) medgiva, att envar av schaktmästarna vid statens järnvägsbyggnader *Frans Martin Melin* och *Martin Andersson* samt förrådsmästaren därstädes *Anders Reijlitz* må, därest han till följd av inskränkning i den statliga järnvägsbyggnadsverksamheten entledigas från sin anställning utan att i samband därmed vinna annan, i väsentlig mån likvärdig anställning i statens tjänst, från och med dagen näst efter entledigandet av trafikmedel uppbära årlig pension med 1,624 kronor, att utgå enligt av föredragande departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll förordade grunder;

2:o) förklara, att nämnda befattningshavare må, utan hinder av föreskrifterna i § 16 av gällande reglemente för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, efter entledigandet kvarstå såsom delägare i kassan med rätt att, därest pensionsavgifter behörigen erläggas, vid uppnådd pensionsålder erhålla avgiftspension med belopp, som med tillämpning av de utav departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordade grunderna för beräkning av avgiftsår skulle hava tillkommit vederbörande, om han intill nämnda ålder kvarstått i tjänst; samt

3:o) medgiva, att envar av följande befattningshavare vid statens järnvägs-

byggnader, nämligen underingenjörerna *Fritz Efraim Thenberg*, *Bernhard Henrik Elias Boberg*, *Viktor Emanuel Engvall* och *John Sigurd Natanael Thoursie* samt kontoristerna *John Ivar Ahlquist*, *Magnus Henriksson* och *Gustav Adolf Förare* må, under i mom. 1:o) här förut angiven förutsättning, av trafikmedel uppbära avskedsersättning med belopp, motsvarande en månads arbetsförtjänst för varje helt års anställning i statens tjänst intill 15 års anställning samt två månaders arbetsförtjänst för varje helt års anställning därutöver, dock med iakttagande dels att ersättning icke må utgå med högre belopp än för underingenjör 12,000 kronor och för kontorist 6,800 kronor, dels ock att beträffande ersättningen skola i övrigt gälla av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft vissa inom riksdagen i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 317 samt inom andra kammaren nr 517 och nr 524.

I motionerna I: 317 och II: 517 har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte uttala att riksdagen förväntar, att fortsatt arbete i statens tjänst så vitt möjligt beredes övertaliga tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader.

I motionen II: 524 har framställts förslag i fråga om beredande av förtidspension och avskedsersättning åt vid statens järnvägsbyggnader anställda förmän och arbetare, vilka till följd av inskränkning av den statliga järnvägsbyggnadsverksamheten entledigas från sin anställning utan att i samband därmed vinna annan i väsentlig mån likvärdig anställning i statens tjänst.

Vidkommande först frågan om behovet av särskilda förmåner åt övertaliga tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader lärer, såsom föredragande departementschefen framhållit, vid bedömandet av den av järnvägsstyrelsen i ämnet gjorda framställningen böra beaktas, att omständigheterna för närvarande i väsentlig mån avvika från dem, som förelägo vid framläggandet av styrelsens förslag år 1928. Till en början torde sålunda — med hänsyn till den ståndpunkt, som av innevarande års riksdag intagits till frågan om inlandsbanebyggets fortsättande — under ett antal år framåt komma att erfordras flera tjänstemän vid järnvägsbyggnaderna än vad järnvägsstyrelsen tänkt sig. Vidare torde vissa möjligheter föreligga att bereda en del befattningshavare, vilka bliva överflödiga vid järnvägsbyggnaderna, annan arbetsanställning i statens tjänst. Härutinnan synes man kunna räkna med att på grund av statsmakternas beslut i fråga om elektrifiering av statsbanan Järna—Malmö samt vissa angränsande bandelar ävensom beträffande utbyggnad av vattenfall vissa tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader kunna bliva sysselsatta vid dessa arbetsföretag. Ytterligare lärer det kunna förväntas, att överflyttningar till statens trafikerade järnvägar i åtskilliga fall skola kunna äga rum. Vad departementschefen yttrat i fråga om nu berörda utvägar till beredande av fortsatt anställning i statens tjänst för ifrågavarande tjänstemän finner riksdagen vara värt allt beaktande, och riksdagen vill — i anslutning till vad härutinnan anförts i motionerna I: 317 och II: 517 — för sin del kraftigt understryka vikten av att de möjligheter, som i oförmälda hänseenden föreligga, bliva av vederbörande myndigheter noggrant tillvaratagna. Därest så sker,

vill det — i betraktande av att antalet tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader för närvarande utgör endast omkring 90 — synas, som om mera omfattande åtgärder för bistånd åt ifrågavarande tjänstemän i anledning av järnvägsbyggnadsverksamhetens inskränkning knappast skulle bliva behöfliga.

Med hänsyn till möjligheten av att, även med beaktande av nyssberörda omständigheter, entlediganden i vissa fall kunna bliva erforderliga utan att annan statsanställning kan beredas, har i propositionen framlagts förslag om understöd från statens sida åt vissa tjänstemän. Förslaget avser ett antal befattningshavare, vilka redan av järnvägsstyrelsen blivit uppsagda från sina anställningar. Av dessa tjänstemän skulle 3 erhålla förtidspension, medan de övriga, till antalet 7, skulle beredas avskedsersättning.

Riksdagen finner med hänsyn till föreliggande omständigheter billigt att, om entledigande äger rum, förtidspension tillerkännes nyss avsedda tre tjänstemän, vilka alla uppnått jämförelsevis hög levnadsålder och innehava ett avsevärt antal tjänstår. Beträffande grunderna för pensionsförmånernas bestämmande har riksdagen funnit Eders Kungl. Maj:ts förslag vara väl avvägt.

Beträffande frågan om avskedsersättning åt vissa befattningshavare har inom riksdagen rått någon tvekan, huruvida tillräckliga skäl i detta fall kunna anses föreligga för beredande av sådan förmån. Med hänsyn till vad i ärendet anförts och i betraktande av statsmakternas beslut i fråga om motsvarande understöd åt viss övertalig personal vid försvarsväsendet har riksdagen emellertid ansett sig böra medgiva, att dylik ersättning jämväl i här föreliggande fall beviljas, därest entledigande kommer att äga rum. Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag beträffande grunderna för ersättningen har riksdagen icke haft något att erinra.

I propositionen har förutsatts att — därest i vissa fall, utöver de nu avsedda, beslut om förtidspension eller avskedsersättning skulle bliva erforderligt — fråga härom skulle underställas prövning av en kommande riksdag samt att Eders Kungl. Maj:t skulle vara oförhindrad att i avvaktan på sådan prövning vid behov bevilja tillfälligt understöd med skäligt belopp. Mot vad härutinnan anförts finner riksdagen icke anledning till erinran.

Vidkommande härefter den i propositionen berörda och i motionen II: 524 upptagna frågan om särskild ersättning jämväl åt arbetare vid statens järnvägsbyggnader, delar riksdagen departementschefens mening, att det icke för närvarande synes erforderligt att taga ställning till denna fråga. Såsom departementschefen framhållit, torde med avseende å arbetarna i än högre grad än beträffande tjänstemännen vid järnvägsbyggnaderna gälla vad i det föregående anförts rörande möjligheter till fortsatt anställning i statens tjänst. Riksdagen vill i detta sammanhang betona angelägenheten av att berörda möjligheter i görligaste mån utnyttjas. Därest det emellertid skulle visa sig, att entledigande av mera fast anställda järnvägsbyggnadsarbetare skulle behöva ske under förhållanden, vilka skäligen kunna påkalla särskilda åtgärder för understöd från statens sida i anslutning till vad som medgivits beträffande vissa tjänstemän, torde frågan härom längre fram få upptagas till prövning.

I ärendets nuvarande läge saknar riksdagen anledning att ingå på bedömande av de olika utvägar, som i berörda avseende ifrågasatts. I detta sammanhang har riksdagen emellertid velat framhålla, att — därest behov av åtgärder av nyss antydd art skulle inträda — Eders Kungl. Maj:t torde vara oförhindrad att, där sådant prövas erforderligt, i avvaktan på framställning till riksdagen bevilja tillfälligt understöd med belopp, som må finnas skäligt.

Aberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition,

1:o) medgivit, att envar av schaktmästarna vid statens järnvägsbyggnader Frans Martin Melin och Martin Andersson samt förrådsmästaren därstädes Anders Reijlitz må, därest han till följd av inskränkning i den statliga järnvägsbyggnadsverksamheten entledigas från sin anställning utan att i samband därmed vinna annan, i väsentlig mån likvärdig anställning i statens tjänst, från och med dagen näst efter entledigandet av trafikmedel uppbära årlig pension med 1,624 kronor, att utgå enligt av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 7 mars 1930 förordade grunder;

2:o) förklarat, att nämnda befattningshavare må, utan hinder av föreskrifterna i § 16 av gällande reglemente för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, efter entledigandet kvarstå såsom delägare i kassan med rätt att, därest pensionsavgifter behörigen erläggas, vid uppnådd pensionsålder erhålla avgiftspension med belopp, som med tillämpning av de utav departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll förordade grunderna för beräkning av avgiftsår skulle hava tillkommit vederbörande, om han intill nämnda ålder kvarstått i tjänst; samt

3:o) medgivit, att envar av följande befattningshavare vid statens järnvägsbyggnader, nämligen underingenjörerna Fritz Efraim Thenberg, Bernhard Henrik Elias Boberg, Viktor Emanuel Engvall och John Sigurd Natanael Thoursie samt kontoristerna John Ivar Ahlquist, Magnus Henriksson och Gustav Adolf Förare må, under i mom. 1:o) här förut angiven förutsättning, av trafikmedel uppbära avskedsersättning med belopp, motsvarande en månads arbetsförtjänst för varje helt års anställning i statens tjänst intill 15 års anställning samt två månaders arbetsförtjänst för varje helt års anställning därutöver, dock med iakttagande dels att ersättning icke må utgå med högre belopp än för underingenjör 12,000 kronor och för kontorist 6,800 kronor, dels ock att beträffande ersättningen skola i övrigt gälla av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordade grunder.

Stockholm den 27 maj 1930.

Med undersätlig vördnad.